

REPRESENTANTPANELET

Resultater fra tredje runde

Yvette Peters*, Troy Saghaug Broderstad, Mari Skåra Helliesen,
Arjan Hille Schakel og Marte Samuelsen Skogen

Vitenskapelig rapport

Dato: 27. januar 2021

*Prosjektkoordinator, kontakt: yvette.peters@uib.no. Resterende forfattere er listet alfabetisk etter etternavn.

Innholdsfortegnelse

1	Representantpanelet	1
2	Hvem deltar i Representantpanelet?	2
2.1	Kjønn	3
2.2	Partifordeling	4
2.3	Partifordeling på ulike nivå	5
3	Representantene og medborgerne	6
3.1	Viktighet av saker ved lokalvalget i 2019	6
3.2	Velgermotivasjon ved lokalvalget i 2019	10
3.3	Holdninger til utbygging av vindmøller i Norge	12
4	Representantenes holdninger over tid	17
4.1	Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja	17
4.2	Holdninger til å redusere forskjeller i formue	20
4.3	Holdninger til kommunesammenslåing	23
4.4	Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern	25

Figurer

1	Hvor viktig var følgende saker i kommunevalget i 2019? Representanter og medborgere	7
2	Hva var hovedmotivasjonen for stemmen i kommunevalget i 2019? Kommune- politikere og velgere	11
3	Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller på land i Norge, represen- ter og medborgere	13
4	Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller på land i Norge, represen- ter og medborgere etter parti	14
5	Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller til havs i Norge, representanter og medborgere	15
6	Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller til havs i Norge, representanter og medborgere etter parti	16
7	Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja, over tid	19
8	Holdninger til å redusere forskjeller i formue i samfunnet, over tid	22
9	Holdninger til kommunesammenslåing, over tid	24
10	Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern, over tid	27

Tabeller

1	Kjønnsfordeling mellom styringsnivå	3
2	Partifordeling	4
3	Partifordeling på ulike nivå	5
4	Hvor viktig var følgende saker i kommunevalget i 2019? Velgere og represen- tanter	9
5	Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja	18
6	Holdninger til å redusere forskjeller i formue i samfunnet	20
7	Holdninger til kommunesammenslåing	23
8	Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern	25

1 Representantpanelet

Representantpanelet er en internetbasert undersøkelse av folkevalgte i Norge på alle politiske nivå. Undersøkelsen omhandler saker som er viktige for samfunnet, representasjon og demokrati. Målet med prosjektet er å lære mer om representanternes meninger om politiske tema, som for eksempel deres tanker om hvordan representasjon fungerer og hvordan det burde fungere; deres erfaringer med forholdet til borgerne, andre styringsnivå, og de forskjellige oppgavene knyttet til å være folkevalgt; i tillegg til deres oppfatninger av eventuell nytteverdi knyttet til forskjellige demokratiske innovasjoner. Representantpanelet er et non-profit-prosjekt som skal tjene forskningsformål og ønsker å bidra til dialog mellom forskning, politikk og samfunn.

Alle folkevalgte politikere på alle politiske styringsnivå i Norge—kommunestyre, fylkesting, Storting og Sameting—inviteres til å være deltakere i Representantpanelet. Kontaktinformasjonen har blitt samlet inn gjennom Kommuneforlaget AS sitt adresseregister, samt offentlig informasjon fra nettsidene til kommuner, fylkeskommuner, Storting og Sameting. Representantpanelet skal brukes til å besvare viktige spørsmål om hvordan demokratiet vårt fungerer.

Panelet er initiert og drives av forskere ved Universitetet i Bergen. Det er tidligere blitt gjennomført undersøkelser våren 2018, våren 2019, våren 2020 og høsten 2020. Høsten 2020 var Representantpanelet en del av et større prosjekt, KODEM (du kan lese mer om prosjektet [her](#)). I dette prosjektet er målet å samle data fra journalister, ansatte i den statlige forvaltningen og norske medborgere og sammenligne deres holdninger og tanker om ulike tema knyttet til politikk og samfunn. Det planlegges også flere undersøkelser framover, neste runde går i felten i starten av 2021. Representantpanelet er en del av Kjernefasilitet for Digital Samfunnsvitenskap ved Universitetet i Bergen, The Digital Social Science Core Facility (DIGSSCORE). Representantpanelet er også tilknyttet Norsk medborgerpanel. Universitetet i Bergen er eier og behandlingsansvarlig for Representantpanelet. Ideas2Evidence står for den praktiske gjennomføringen av undersøkelsen, og har ansvar for å rekruttere deltakere,

samt sende og motta undersøkelsene til respondentene. Alle personlige opplysninger blir behandlet konfidensielt. Svarene vil kun bli brukt til forskning og vil bli behandlet i henhold til nasjonale forskningsetiske retningslinjer. Dataene lagres kryptert og trygt i UiB sin løsning for sikker behandling av sensitive personopplysninger i forskning, «SAFE». Panelet er meldt til og behandlet av Personvernombudet for forskning ved Norsk senter for forskningsdata (NSD) i henhold til personvernforordningen. Mer informasjon finnes på [nettsidene](#) til Representantpanelet.

Formålet med denne rapporten er å oppsummere noen av resultatene fra undersøkelsen og gjøre de tilgjengelige for deltakerne og andre interesserte. Rapporten bygger på runde 3 av Representantpanelet som ble gjennomført 11.02.20 - 11.05.20 og består av 3748 respondenter. Rapporten inneholder også nyttig informasjon om velgernes oppfatninger basert på Norsk medborgerpanel.

2 Hvem deltar i Representantpanelet?

I tredje runde av Representantpanelet inviterte vi samtlige folkevalgte i Norge. Enkelte av respondentene har deltatt i tidligere undersøkelser, men grunnet kommunevalget i 2019 gjennomførte vi en ny rekruttering. Etter valget ble cirka 46 prosent av de folkevalgte gjenvalgt mens de resterende 54 prosentene var representanter som ikke tidligere har deltatt i våre undersøkelser. Populasjonen besto av de 9784 representantene. Invitasjonen ble sendt per brev til de representantene som ikke hadde deltatt i panelet før, med to påminnelser per e-post. Til de representantene som allerede var en del av panelet ble det bare sendt invitasjon per e-post med to påminnelser. Dette resulterte i 3748 respondenter i den tredje runden. I denne delen av rapporten presenterer vi deskriptiv statistikk av utvalget i Representantpanelet. Først ser vi på kjønnsfordeling og deretter partifordeling, både samlet og inndelt i politisk styringsnivå. Bokstaven N indikerer antall respondenter i utvalget. Dette gjelder gjennomgående i hele rapporten.

2.1 Kjønn

Som vi ser av Tabell 1 er fordelingen mellom menn og kvinner i hele utvalget henholdsvis 60 og 40 prosent.¹ Dette gjenspeiles på kommune- og Stortingsnivå. På fylkesnivå er det nærmere lik fordeling, med 46.5 prosent menn og 53.5 prosent kvinner.

Tabell 1: Kjønnsfordeling mellom styringsnivå

Styringsnivå	Kjønn	Antall	Prosent
Alle nivå	Mann	2235	59.6
Alle nivå	Kvinne	1513	40.4
Kommune	Mann	2145	60.25
Kommune	Kvinne	1415	39.75
Fylke	Mann	73	46.50
Fylke	Kvinne	84	53.50
Storting	Mann	16	59.29
Storting	Kvinne	11	40.74

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 3748$

¹Respondentene fra Sametinget er ekskludert fra analysene grunnet lav deltagelse i undersøkelsen

2.2 Partifordeling

Videre skal vi se på fordelingen av partier. I tabellene viser vi bare Stortingspartiene (som også er de partiene med høyest svarprosent i undersøkelsen).

Tabell 2 tar for seg hele utvalget, og viser at det er en overvekt av representanter fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet totalt sett, med henholdsvis 27.7 og 21.2 prosent. Høyre utgjør også en stor andel av respondentene, med 17.2 prosent.

Tabell 2: Partifordeling

Parti	Antall	Prosent
AP	1038	27.7
FrP	234	6.2
H	646	17.2
KrF	194	5.2
MDG	158	4.2
R	104	2.8
SP	794	21.2
SV	244	6.5
V	130	3.5

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 3542$

2.3 Partifordeling på ulike nivå

Tabell 3 viser partifordeling på de ulike nivåene. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har flest respondenter i vårt utvalg på kommunesnivå. På fylkesnivå er nesten en tredjedel av respondentene fra AP, men også prosentandelene fra Høyre, Senterpartiet og Miljøpartiet de Grønne er store. På Stortingsnivå utgjør Høyre og Fremskrittspartiet en fjerdedel av respondentene hver mens AP utgjør 22.22 prosent av respondentene. Kristelig folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt er ikke representert blant Stortingsrespondentene.

Tabell 3: Partifordeling på ulike nivå

Styringsnivå	Parti	Antall	Prosent	Styringsnivå	Parti	Antall	Prosent	Styringsnivå	Parti	Antall	Prosent
Kommune	AP	982	27.58	Fylke	AP	50	31.85	Storting	AP	6	22.22
Kommune	FrP	219	6.15	Fylke	FrP	8	5.10	Storting	FrP	7	25.93
Kommune	H	616	17.30	Fylke	H	23	14.65	Storting	H	7	25.93
Kommune	KrF	185	5.20	Fylke	KrF	9	5.73				
Kommune	MDG	142	3.99	Fylke	MDG	16	10.19				
Kommune	R	96	2.70	Fylke	R	8	5.10				
Kommune	SP	770	21.63	Fylke	SP	19	12.10	Storting	SP	4	14.81
Kommune	SV	229	6.43	Fylke	SV	13	8.28	Storting	SV	2	7.41
Kommune	V	123	3.46	Fylke	V	6	3.82	Storting	V	1	3.70
Kommune	FNB	13	0.37	Fylke	FNB	3	1.91				
Kommune	D	3	0.08								
Kommune	PDK	4	0.11								
Kommune	PP	28	0.79								
Kommune	Annet	150	4.21								

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 3742$

3 Representantene og medborgerne

I denne delen av rapporten skal vi se på Representantpanelet og Norsk medborgerpanel. For å gjennomføre denne sammenligningen har vi brukt runde 16 av Norsk medborgerpanel fra høsten 2019.

Norsk medborgerpanel er en internettbasert undersøkelse om nordmenns holdninger til viktige samfunnstema. Panelet drives av Universitetet i Bergen og NORCE, og er et non-profit-prosjekt som benyttes utelukkende til forskningsformål, i likhet med Representantpanelet. Deltakerne representerer et tverrsnitt av den norske befolkningen, som flere ganger i året inviteres til å si sin mening om viktige spørsmål om norsk samfunn og politikk. For ytterligere dokumentasjon og informasjon kan [nettsiden](#) til Norsk medborgerpanel besøkes.

Respondentene i både Representantpanelet og Norsk medborgerpanel ble bedt om å svare på en rekke påstander knyttet til ulike politiske saker og valgmotivasjon. Resultatene skal nå sammenliknes.

3.1 Viktighet av saker ved lokalvalget i 2019

Vi har spurt kommunerepresentanter om å indikere hvor viktige de tror syv politiske saker var for velgere i lokalvalget i 2019. De syv sakene var bompenger, skole, eiendomsskatt, eldreomsorg, kollektivtilbud, kommunesammenslåinger, kultur/idrett, og miljø/klima. Representantene kunne avgi svar på en fempunktsskala:

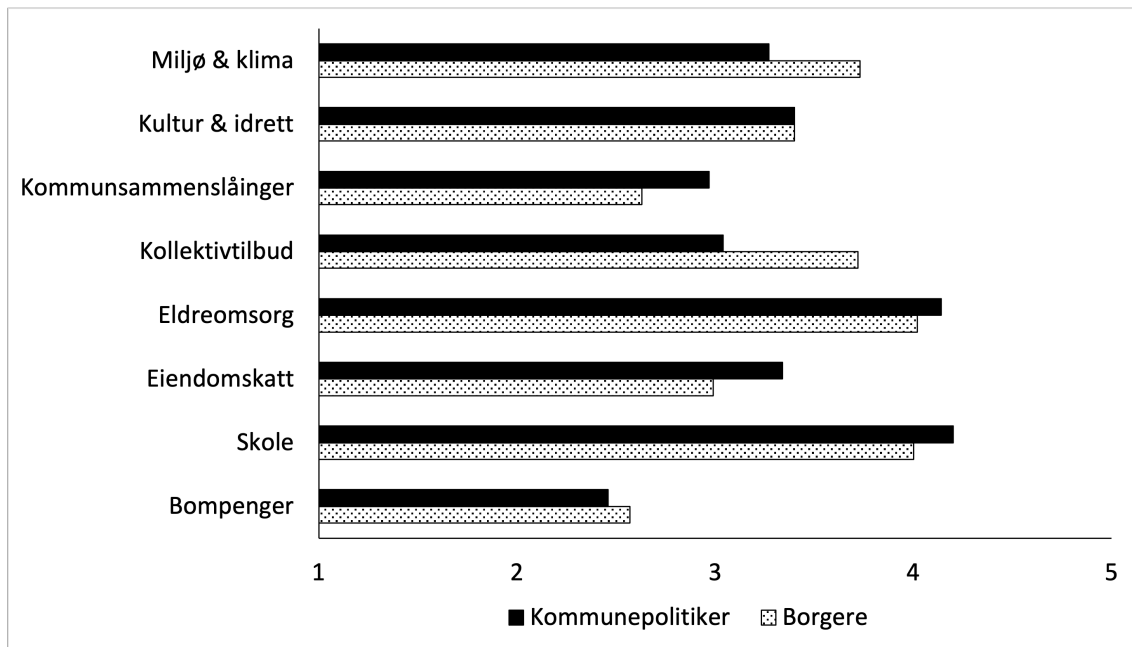
1. Ikke viktig i det hele tatt
2. Lite viktig
3. Noe viktig
4. Viktig
5. Svært viktig

Figur 1 presenterer det gjennomsnittlige svaralternativet for de 1647 kommunerepresentantene som svarte på spørsmålene om alle de syv sakene. Vi har også spurt 1704 borgere et

lignende spørsmål om hvor viktige de samme sakene var for dem når de avga stemmene sine i kommunevalget i 2019. En sammenligning lar oss utforske hvorvidt det representantene anså som viktige saker for borgerne, også ble ansett som viktige for borgerne selv.

Kommunerepresentanter og borgere er totalt sett enige. Skoler og eldreomsorg ble ansett som de viktigste sakene med svar nærmest alternativet *viktig* (4). Kommunesammenslåing og bompenger ble ansett som mindre viktig, med et gjennomsnitt under *noe viktig* (3). Det er viktig å nevne at Figur 1 viser nasjonale gjennomsnitt. Kommunesammenslåing og bompenger var viktige saker i fylker hvor det var mange kommunesammenslåinger og mange byer samlet inn bompenger. Kommunesammenslåinger var mye viktigere i Innlandet (gjennomsnittlig svaralternativ var 3.2) enn i Oslo (gjennomsnittlig svaralternativ var 1.9). Bompenger ble ansett som viktigere i Rogaland (gjennomsnittlig svaralternativ var 2.9) enn i Vestfold og Telemark (gjennomsnittlig svaralternativ var 2.2).

Figur 1: Hvor viktig var følgende saker i kommunevalget i 2019? Representanter og medborgere

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020 og Norsk medborgerpanel (runde 16) 2019. Representantpanelet: $N = 1647$; Norsk medborgerpanel: $N = 1704$.

Figur 1 viser også at noen saker var viktigere for borgere enn representantene trodde. Miljø/klima og kollektivtilbud var viktigere for borgere (gjennomsnittlig svaralternativ var 3.7) enn representantene trodde (gjennomsnittlig svaralternativ var 3.3 og 3.0). Dette står i kontrast til at representantene trodde eiendomsskatt og kommunesammenslåinger (gjennomsnittlig svaralternativ var 3.3 og 3.0) var viktigere for borgere enn borgerne selv indikerer (gjennomsnittlig svaralternativ var 3.0 og 2.6).

Tabell 4 viser viktigheten av åtte saker, for velgere og kommunerepresentanter fra ni politiske partier. Alt i alt representerer kommunerepresentanter velgerne sine godt og de totale gjennomsnittlige forskjellene er på mindre enn 0.1 blant alle partier. Men ulikhetene mellom representanter og borgere på hvor viktig sakene var i lokalvalget i 2019 varierer for partiene og er avhengig av tematikken. Den største ulikheten angår kollektiv transport i AP (3.8 for velgere versus 3.1 for kommunerepresentantene), SP (3.7 versus 2.9) og H (3.5 versus 3.0). Eiendomsskatt var ansett som viktigere for representantene fra V og KrF (3.4 og 3.4) enn indikert av velgerne (2.6 og 2.6).

En klar venstre-høyre dimensjon blir tydelig når vi ser på R og FrP. Bompenger var ansett som litt viktige for borgere av R-representanter, men R-velgere indikerer at dette ikke var veldig viktig (2.1). I kontrast indikerer FrP-velgere at bompenger var viktig for hvordan de stemte (4.0), men FrP-representanter mente at bompenger kun var noe viktig (3.4) for velgerne. Tabell 4 viser en stor ulikhet mellom MdG-velgere og representanter. For MdG-velgere var miljø det viktigste for deres stemme (4.8), men MdG-representanter indikerer at de trodde saken var viktig, men ikke veldig viktig for velgerne (3.6). Til slutt trodde SV sine representanter at eiendomsskatt var *noe viktig* (3.4) for velgerne, men velgerne indikerer at eiendomsskatt ikke var veldig viktig (2.4)

Tabell 4: Hvor viktig var følgende saker i kommunevalget i 2019? Velgere og representanter

Sak	R		SV		MdG		AP		SP	
	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.
Kultur & idrett	3,4	3,4	3,8	3,5	3,2	3,2	3,6	3,5	3,5	3,5
Eldreomsorg	3,7	4,2	3,9	4,1	3,5	3,7	4,2	4,3	4,3	4,1
Miljø & klima	4,2	3,8	4,4	3,7	4,8	3,6	3,9	3,3	3,6	3,2
Kommunesammenslåinger	2,6	2,5	2,4	2,9	2,0	2,5	2,7	2,9	3,2	3,4
Eiendomsskatt	2,8	3,3	2,4	3,4	2,1	2,9	2,8	3,2	3,1	3,3
Kollektivtransport	4,2	3,4	4,2	3,3	4,2	3,3	3,8	3,1	3,7	2,9
Bompenger	2,1	3,0	1,8	2,4	1,9	2,9	2,3	2,3	2,7	2,1
Skole	3,9	4,3	4,2	4,1	3,8	3,9	4,1	4,3	4,1	4,3
Total	3,4	3,5	3,4	3,4	3,2	3,3	3,4	3,4	3,5	3,3

Sak	V		KrF		H		FrP		Total	
	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.	Velgere	Rep.
Kultur & idrett	3,4	3,2	3,1	3,3	3,4	3,4	2,8	3,1	3,4	3,4
Eldreomsorg	3,4	3,8	4,1	4,1	4,0	4,1	4,3	4,2	4,0	4,1
Miljø & klima	4,2	3,5	3,4	3,2	3,4	3,3	2,6	2,8	3,8	3,3
Kommunesammenslåinger	2,3	2,8	2,5	2,8	2,6	2,9	2,7	2,7	2,6	3,0
Eiendomsskatt	2,6	3,4	2,6	3,4	3,5	3,6	3,9	3,9	3,0	3,4
Kollektivtransport	3,8	3,1	3,4	3,0	3,5	3,0	3,2	2,8	3,8	3,0
Bompenger	2,3	2,8	2,2	2,3	2,8	2,6	4,0	3,4	2,5	2,5
Skoler	4,0	4,1	4,1	4,2	4,0	4,2	3,7	4,1	4,0	4,2
Total	3,2	3,3	3,2	3,3	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020 $N = 1647$ og Norsk Medborgerpanel (runde 16) 2019, $N = 1704$

3.2 Velgermotivasjon ved lokalvalget i 2019

Vi spurte også 1686 representanter om å indikere hvor viktig enkelte velgermotivasjoner var når velgere stemte i lokalvalgene i kommunene sine i 2019. Velgere kan bruke deres lokale stemme for å sanksjonere eller belønne kommunepolitikere, eller for å forsikre seg om at representantene handler etter kommunenes beste interesser. Vi spurte disse to spørsmålene i forbindelse med kommunerepresentanter og nasjonale politikere. Altså, om velgere brukte deres lokale stemme til å forsikre seg om at kommunerepresentanter handlet etter kommunens beste eller for å forsikre seg om at nasjonal politikk ble støttet av kommunerepresentanter. Representanter kunne avgi følgende svar:

1. Ikke viktig i det hele tatt
2. Lite viktig
3. Noe viktig
4. Viktig
5. Svært viktig

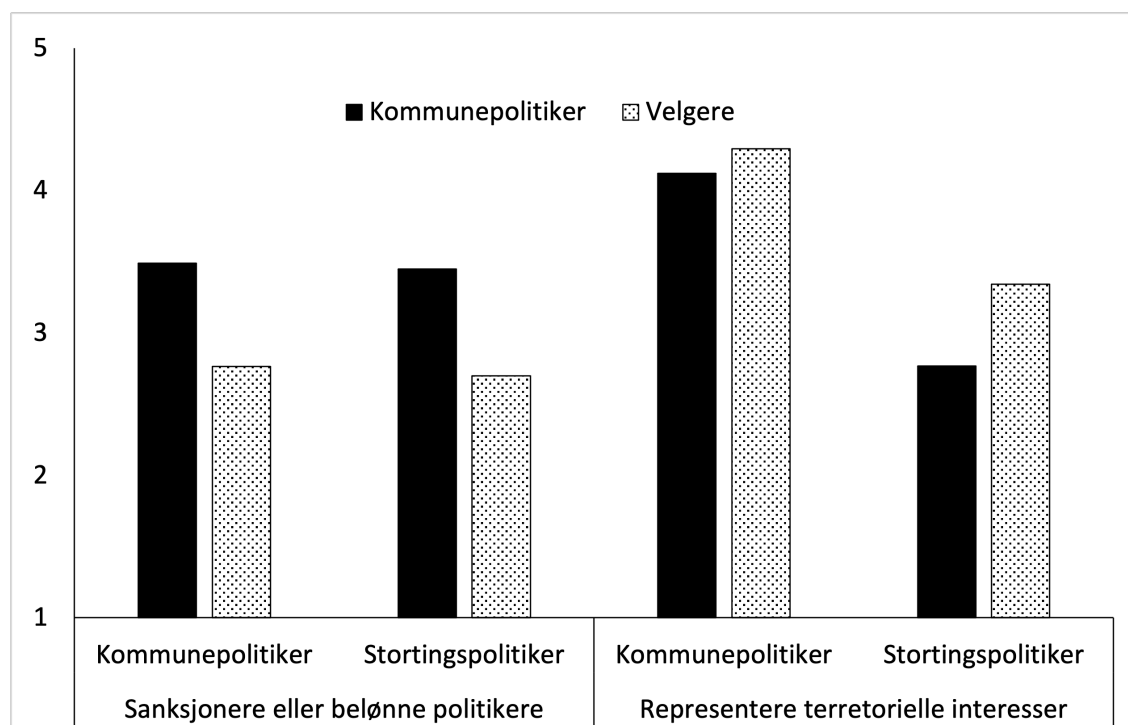
Vi spurte 3300 borgere lignende spørsmål, men om hvor viktige disse motivasjonene faktisk var for dem da de stemte i lokalvalget i 2019.

Resultatene presenteres i Figur 2. Det viktigste for velgerne når de stemte i lokalvalgt i september 2019 var å forsikre seg om at kommunens valgte representanter handlet etter kommunens beste interesser (gjennomsnittlig viktighetsgrad var 4.3). Representanter anerkjente dette, som vist ved at deres gjennomsnittlige svaralternativ kun var 0.2 lavere.

Det er interessant at respondenter indikerer at de synes det var ganske viktig for velgere å sanksjonere eller belønne både kommunale- (gjennomsnittlig svaralternativ 3.5) og nasjonale representanter (gjennomsnittlig svaralternativ 3.4) når de stemte lokalt. Velgere indikerer derimot at disse motivasjonene ikke var veldig viktige (gjennomsnittlig svaralternativ 2.8 og 2.7). Velgere indikerte heller at det var ganske viktig å forsikre seg om at de nasjonale myndighetene sin politikk ble støttet av valgte representanter i kommunene (gjennomsnittlig

svaralternativ 3.3). Representantene trodde ikke at denne stemmemotivasjonen var så viktig for velgere (gjennomsnittlig svaralternativ 2.8).

Figur 2: Hva var hovedmotivasjonen for stemmen i kommunevalget i 2019? Kommunepolitikere og velgere

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020 og Norsk medborgerpanel (runde 16) 2020. Representantpanelet: $N = 1686$; Norsk medborgerpanel: $N = 3300$.

3.3 Holdninger til utbygging av vindmøller i Norge

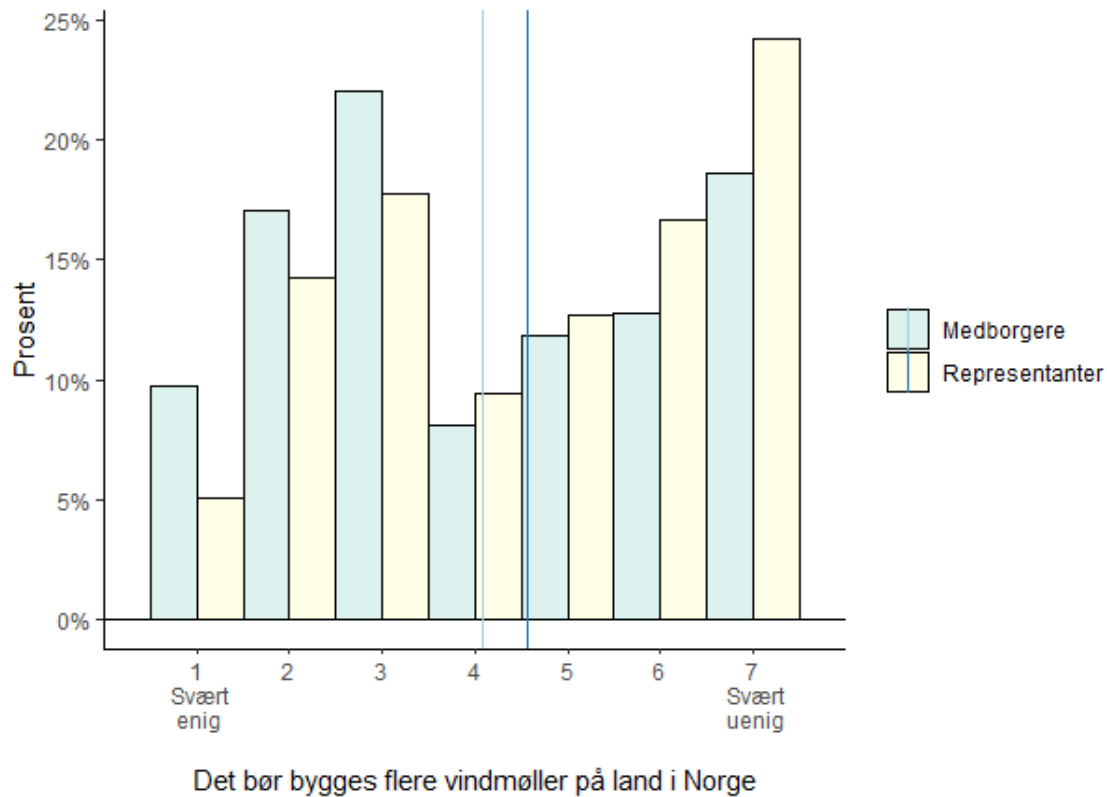
Respondentene i Representantpanelet og Medborgerpanelet fikk spørsmål om utbygging av vindmøller både på land og til havs. Først ble de bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Det bør bygges flere vindmøller *på land* i Norge» på en syvpunkts-skala:

1. Svært enig
2. Enig
3. Noe enig
4. Verken enig eller uenig
5. Noe uenig
6. Uenig
7. Svært uenig

Resultatene fra Representantpanelet viser alle styringsnivåene samlet.

Figur 3 viser svarfordeling i både Representantpanelet (gule søyler) og Norsk Medborgerpanel (grønne søyler), samt gjennomsnitt (vertikal linje). Gjennomsnittet ligger på 4,57 for representantene og 4,08 for medborgerne, og indikerer at det er større uenighet blant representantene, sammenliknet med medborgerne. Dette viser igjen i andelen som har svært *svært uenig* (7), som er markant større i Representantpanelet enn i Medborgerpanelet. Det nevnte alternativet har høyest frekvens blant representantene, mens medborgerne hyppigst svarte *noe enig* (3). Gjennomsnittet ligger nærmest svaralternativet «verken enig eller uenig» (4) for medborgerne, og *noe uenig* (5) for representantene. Et flertall av representantene (54 prosent) er uenig i påstanden i ulike grad (5-7). Blant medborgerne er flere respondenter enig i ulik grad (1-3), med 49 prosent, enn de som er uenige i ulik grad (5-7), med 43 prosent.

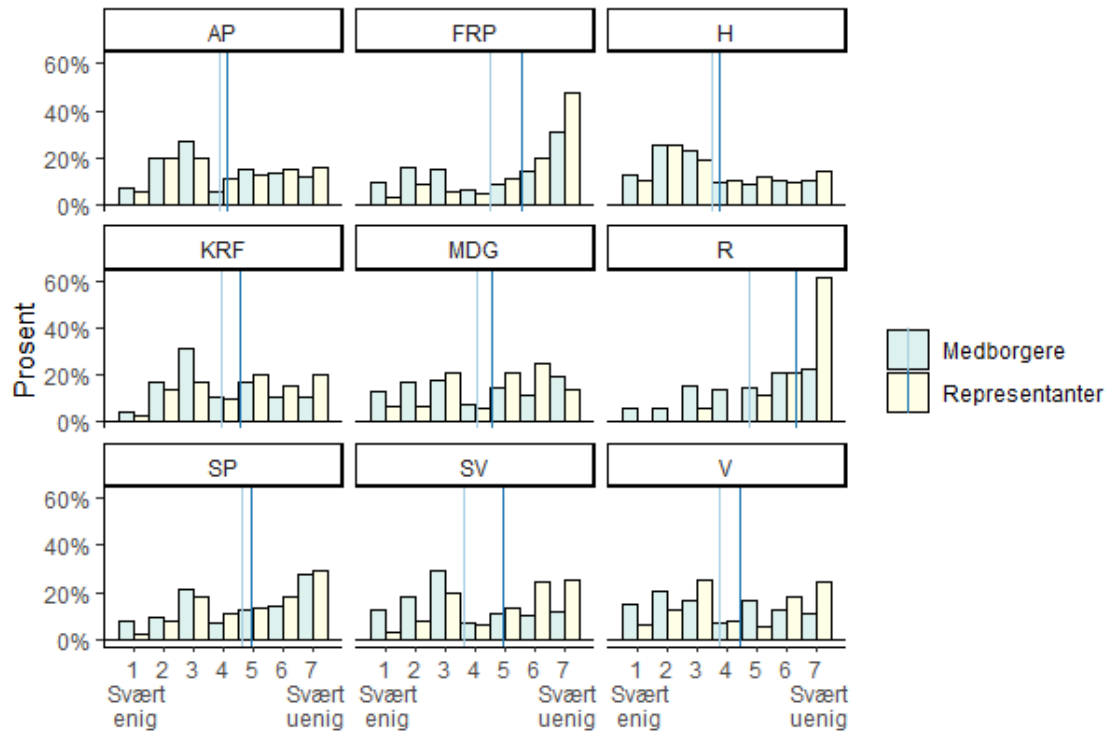
Figur 3: Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller på land i Norge, representanter og medborgere

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2019; Norsk medborgerpanel (runde 16) 2019. Representanter: $N = 2749$; Medborgere: $N = 1370$.

I figur 4 er respondentene i begge panel inndelt etter parti, gjennom tilhørighet for representantene og stemmeintensjon for medborgerne. Både gjennomsnitt og frekvens av svaralternativet *svært uenig* (7) er høyere for representanter enn for medborgere i alle ni partier. De største avstandene mellom medborgere og representanter innad i partier, basert på gjennomsnitt, finner vi i Rødt, SV og FrP.

Figur 4: Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller på land i Norge, representanter og medborgere etter parti

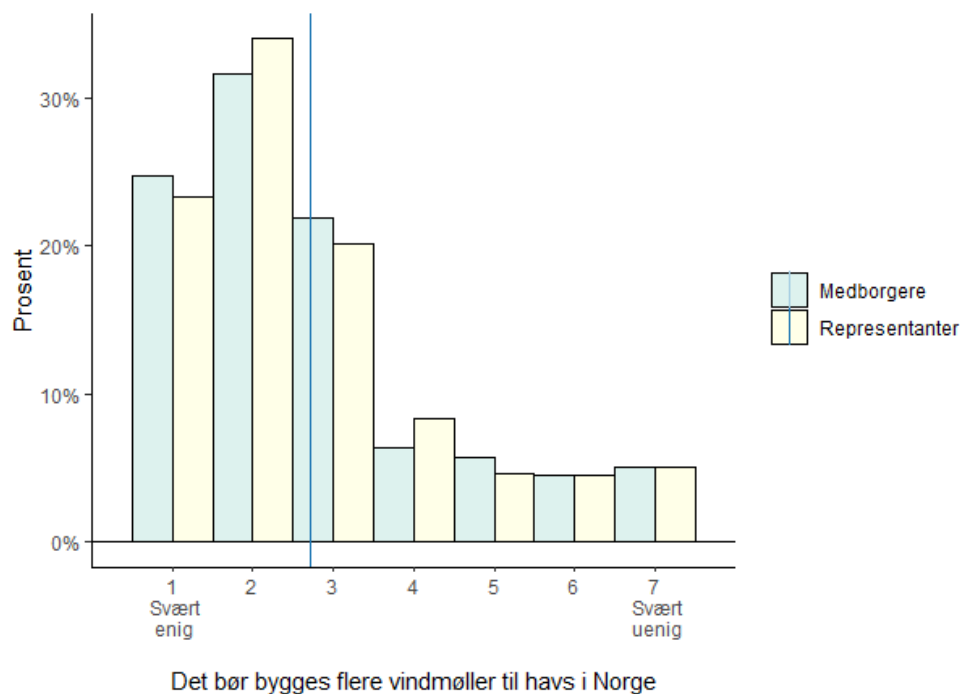

Det bør bygges flere vindmøller på land i Norge

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2019; Norsk medborgerpanel (runde 16) 2019. Representanter: $N = 2749$; Medborgere: $N = 1370$.

Respondentene ble også bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Det bør bygges flere vindmøller *til havs* i Norge» på samme syvpunktsskala fra *svært enig* (1) til *svært uenig* (7). Figur 5 viser svarfordeling i både Representantpanelet (gul) og Norsk Medborgerpanel (grønn), samt gjennomsnitt (vertikal linje). Gjennomsnittet ligger på 2,71 for både representantene og medborgerne, noe som indikerer samsvar mellom de to gruppene. Gjennomsnittet ligger nærmest alternativet *noe enig* (3), mens *enig* (2) har høyest frekvens i begge panelene. Hele 78 prosent av både representantene og medborgerne er enig i påstanden i ulik grad (1-3).

Figur 5: Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller til havs i Norge, representanter og medborgere

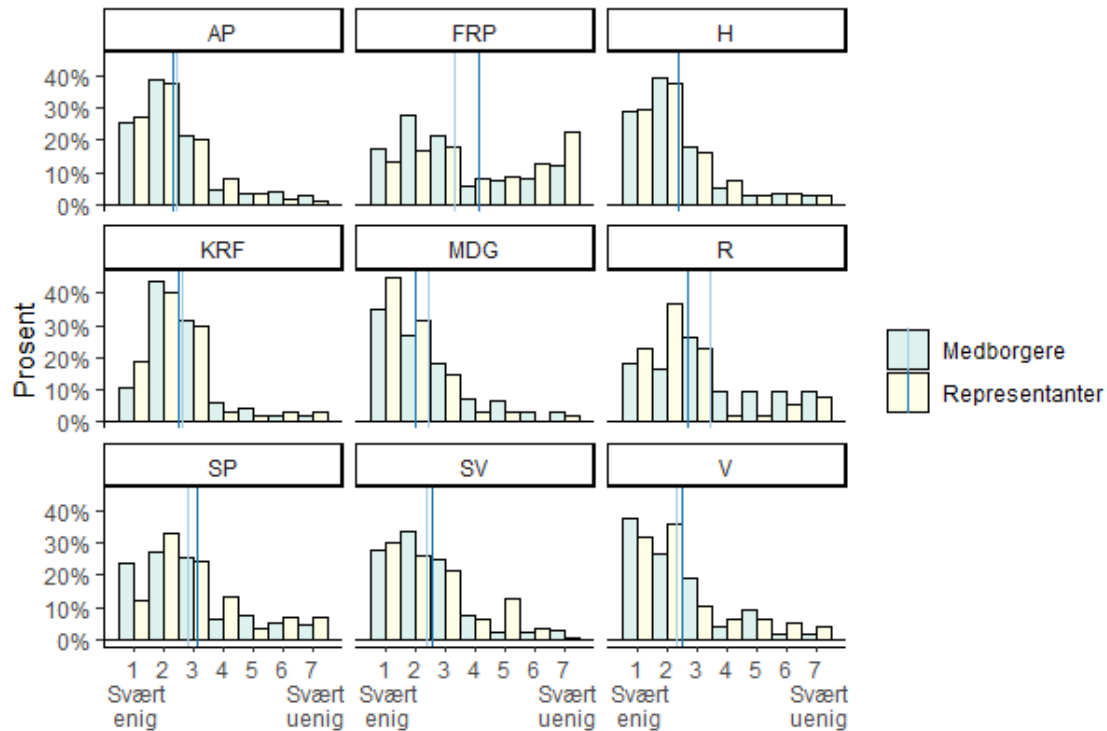

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2019; Norsk medborgerpanel (runde 16) 2019. Representanter: $N = 2749$; Medborgere: $N = 1370$.

Merk: gjennomsnittslinjen er annerledes i figuren under (stiplet).

I figur 6 er respondentene i begge panel inndelt etter parti. Til tross for variasjon mellom partiene er det i alle inndelinger fremdeles flere som er enige (1-3) enn uenige (5-7) i påstanden. De største avstandene mellom medborgere og representanter innad i partier, basert på gjennomsnitt, finner vi i Rødt og FrP.

Figur 6: Holdninger til at det bør bygges flere vindmøller til havs i Norge, representanter og medborgere etter parti

Det bør bygges flere vindmøller til havs i Norge

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2019; Norsk medborgerpanel (runde 16) 2019.
Representanter: $N = 2749$; Medborgere: $N = 1370$.

4 Representantenes holdninger over tid

Det er samlet inn tre runder med Representantpanelet fra 2018 til 2020. Dette gjør det mulig å se på hvordan representantenes svar har endret seg over tid. Denne delen viser hvordan representantene sine holdninger har endret seg fra runde 1 i 2018 til runde 3 i 2020. Den andre runden inneholder en andel av representantene fra første runde, mens den tredje runden også inkluderer nye respondenter.

Respondentene ble i alle tre rundene bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i en rekke påstander knyttet til ulike politiske saker på en syvpunkts-skala:

1. Svært enig
2. Enig
3. Noe enig
4. Verken enig eller uenig
5. Noe uenig
6. Uenig
7. Svært uenig

Tabellene i denne delen inneholder respondenter fra alle politiske partier, mens figurene kun inneholder Stortingspartiene.

4.1 Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja

Først skal vi se på hvordan representantenes holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja har utviklet seg over tid. Respondentene ble bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Vi bør ikke tillate olje- og gassutvinning i området ved Lofoten, Vesterålen og Senja» på en syvpunktsskala fra *svært enig* (1) til *svært uenig* (7).

Tabell 5 viser prosentvis svarfordeling på alle styringsnivå i runde 3. Majoriteten av respondentene er i ulik grad enig i påstanden (svaralternativ 1-3). De utgjør til sammen en prosentandel på 61.8 prosent.

Tabell 5: Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja

Svar	Antall	Prosent
Svært enig	1328	35.4
Enig	635	16.9
Noe enig	355	9.5
Verken enig eller uenig	289	7.7
Noe uenig	392	10.5
Uenig	379	10.1
Svært uenig	343	9.2

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 3721$

Figur 7 viser respondentenes utvikling over tid, fordelt etter partienes gjennomsnitt. Flere partier viser tydelige endringer.

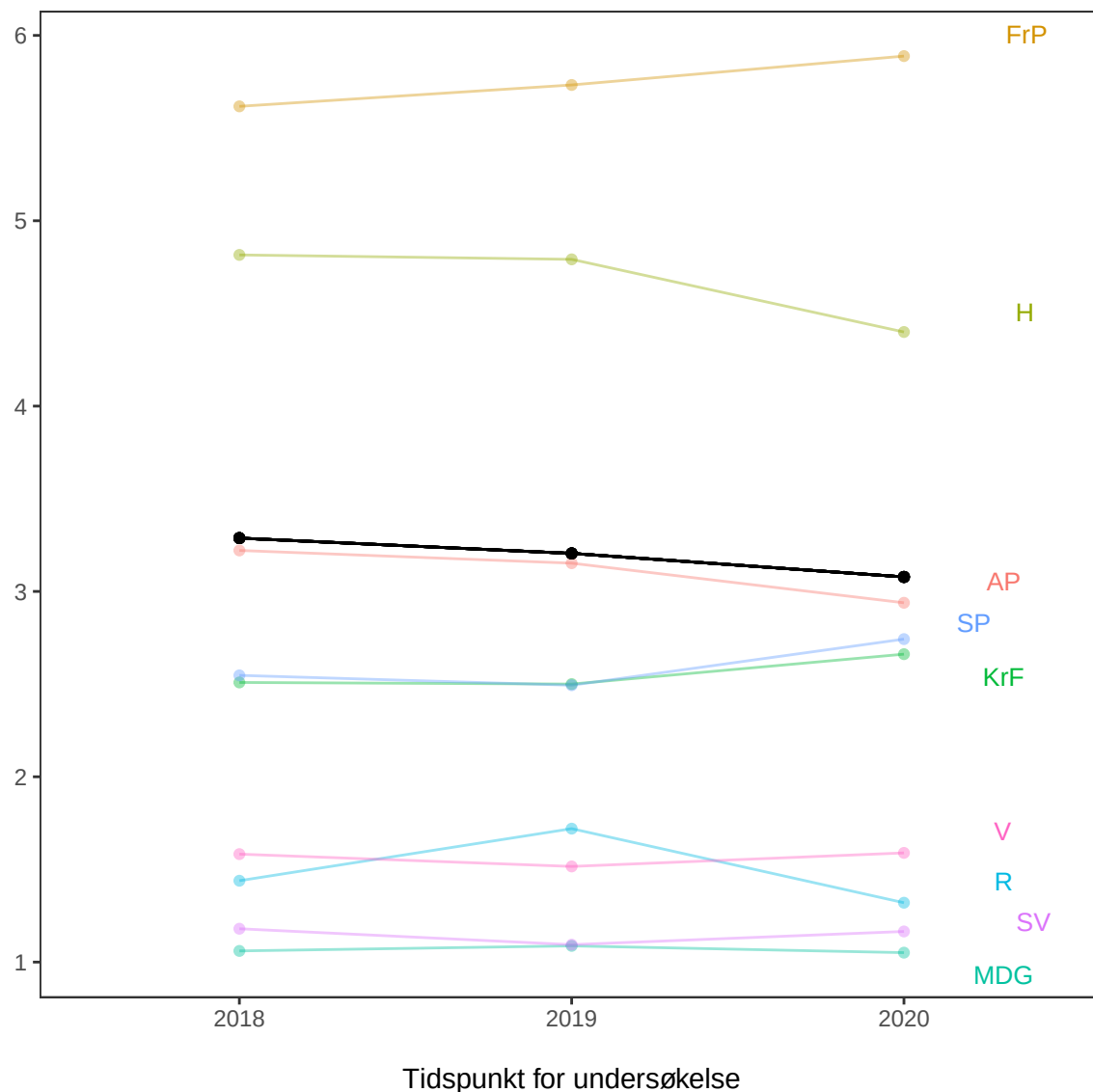
Respondentene som representerer Høyre har blitt mer enige i påstanden, og gjennomsnittet har gått fra å være nærmest svaralternativet *noe uenig* (5) i 2018 til *verken enig eller uenig* (4) i 2020. Fremskrittspartiet har blitt mer uenig med påstanden i runde 2 og 3. De er gjennomsnittlig *uenig* (6) i alle rundene.

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet de Grønne har et jevnt gjennomsnitt gjennom de tre rundene. Svarene deres er nærmest svaralternativet *svært enig* (1). Rødt er også nærmest dette svaralternativet, og de var gjennomsnittlig mer enig i påstanden i 2020 enn i 2018.

Respondentene fra Arbeiderpartiet har blitt mer enig i at vi ikke bør tillate olje- og gassutvinning i LOVESE-området i runde 2 og 3, og ligger jevnt nærmest svaralternativet *noe enig* (3). Senterpartiet og Kristelig Folkeparti var noe mer uenige med påstanden i 2020 enn i 2019. Gjennomsnittet blant representantene i begge partiene var nærmest svaralternativet *noe enig* (3).

Den svarte linjen viser gjennomsnittet på tvers av utvalget. Den viser at hele utvalget gjennomsnittlig var mer enig om at vi ikke bør tillate olje- og gassutvinning i LOVESE-området i 2020 enn de var i 2018.

Figur 7: Holdninger til olje- og gassutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja, over tid

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 1) 2018, (runde 2) 2019, (runde 3) 2020. Runde 1: $N = 3995$; Runde 2: $N = 2592$; Runde 3: $N = 3516$.

4.2 Holdninger til å redusere forskjeller i formue

Vi skal nå se på representantenes holdninger til å redusere forskjeller i formue. Respondentene ble bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Regjeringen bør jobbe for i større grad å redusere forskjeller i formue i samfunnet» på en syvpunktsskala fra *svært enig* (1) til *svært uenig* (7).

Tabell 6 viser prosentvis svarfordeling av respondenter på alle styringsnivå i runde 3. Det viser at av respondentene som ble spurt var majoriteten enige (1-3) i påstanden. Hele 15.3 prosent var *svært enig* i at regjeringen i større grad bør jobbe for å redusere forskjeller i formue i samfunnet.

Tabell 6: Holdninger til å redusere forskjeller i formue i samfunnet

Svar	Antall	Prosent
Svært enig	573	15.3
Enig	362	9.7
Noe enig	289	7.7
Verken enig eller uenig	142	3.8
Noe uenig	131	3.5
Uenig	148	3.9
Svært uenig	57	1.5

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 1702$

Figur 8 presenterer respondentenes utvikling over tid, fordelt etter partienes gjennomsnitt. De fleste partiene viser endring i løp av de tre rundene, men de forblir tydelig fordelt langs den sosioøkonomiske venstre-høyreaksen. Figuren viser at de venstreorienterte partiene Arbeiderpartiet, Rødt og Sosialistisk Venstreparti i gjennomsnittet var nærmest svaralternativene *enig* (2) eller *svært enig* (1). Også Miljøpartiet de Grønne befant seg her. Samtlige av disse partiene, med unntak av Rødt, var mer enige med påstanden i runde 2 og 3 enn i første fra 2018.

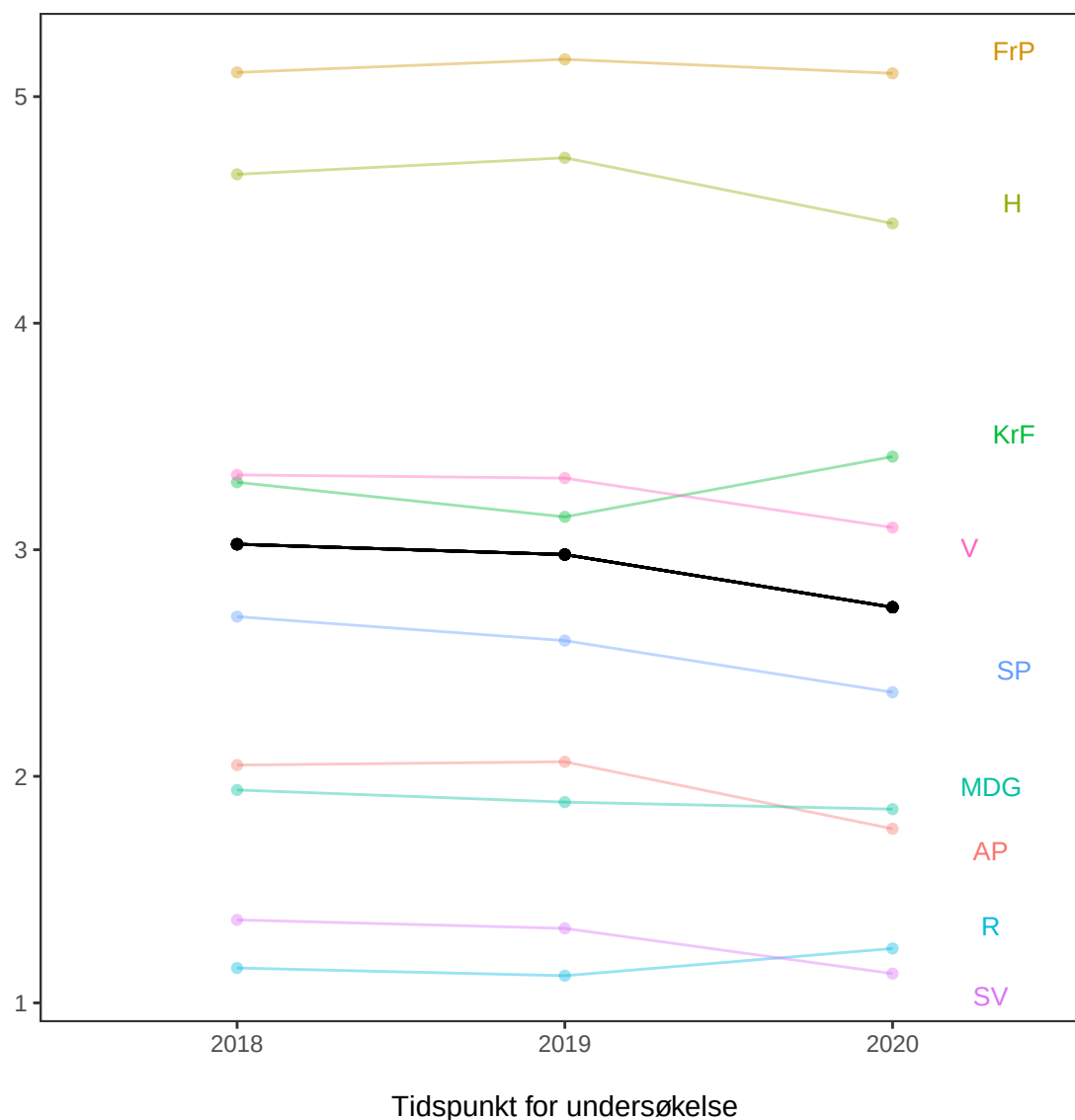
Partiene med tradisjonelt høyreorientert sosioøkonomisk politikk, Høyre og Fremskrittspartiet, var mer uenige med påstanden. Respondentene fra Høyre ble i perioden mer enig i påstanden, og har gjennomsnittlig gått fra å være nærmest svaralternativet *noe uenig* (5)

til å være nærmest *verken enig eller uenig* (4). Representantene fra Fremskrittspartiet var gjennomsnittlig *noe uenig* (5) med påstanden i alle tre rundene.

Det er interessant å se på utviklingen til Kristelig Folkeparti. Fra første til andre runde ble de mer enige i påstanden, før de fra 2019 til 2020 ble mer uenig i påstanden. Dette illustrerer gjerne lederskapsskiftet som skjedde høsten 2018, hvor partiet tok et skritt nærmere den høyreorienterte regjeringen. KrF lå allikevel nærmere de andre sentrumspartiene holdninger enn H og FrP sine i 2020.

Gjennomsnittet for hele utvalget er presentert med en svart linje. Den viser at alle respondentene gjennomsnittlig var *noe enig* (3) i at regjeringen bør jobbe for i større grad å redusere forskjeller i formue. Figuren viser også at representantene gjennomsnittlig har blitt mer enige i påstanden i løp av perioden. Dette vises igjen i sentrumspartiene Venstre og Senterpartiet, som lå nær gjennomsnittet.

Figur 8: Holdninger til å redusere forskjeller i formue i samfunnet, over tid

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 1) 2018, (runde 2) 2019, (runde 3) 2020. Runde 1: $N = 3982$; Runde 2: $N = 2586$; Runde 3: $N = 1605$.

4.3 Holdninger til kommunesammenslåing

Respondentene ble bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Norge har i dag 356 kommuner mot 422 i forrige valgperiode. Antallet kommuner bør reduseres ytterligere gjennom flere sammenslåinger» på en syvpunktsskala fra *svært enig* (1) til *svært uenig* (7).

Tabell 7 viser prosentvis svarfordeling av respondenter på alle styringsnivå i runde 3. Den viser at respondentene har avgitt ganske varierende svar. Omtrent like mange respondenter var uenige i påstanden som enige, og gjennomsnittet for hele utvalget er nærmest svaralternativet *verken enig eller uenig* (3.98).

Tabell 7: Holdninger til kommunesammenslåing

Svar	Antall	Prosent
Svært enig	389	10.4
Enig	291	7.8
Noe enig	337	9.0
Verken enig eller uenig	104	2.8
Noe uenig	183	8.4
Uenig	402	10.7
Svært uenig	343	9.2

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 2049$

Figur 9 viser hvordan svarfordelingen har utviklet seg over tid for de ulike politiske partiene. Partifordelingen reflekterer den store spredningen av svar, som presentert i Tabell 7.

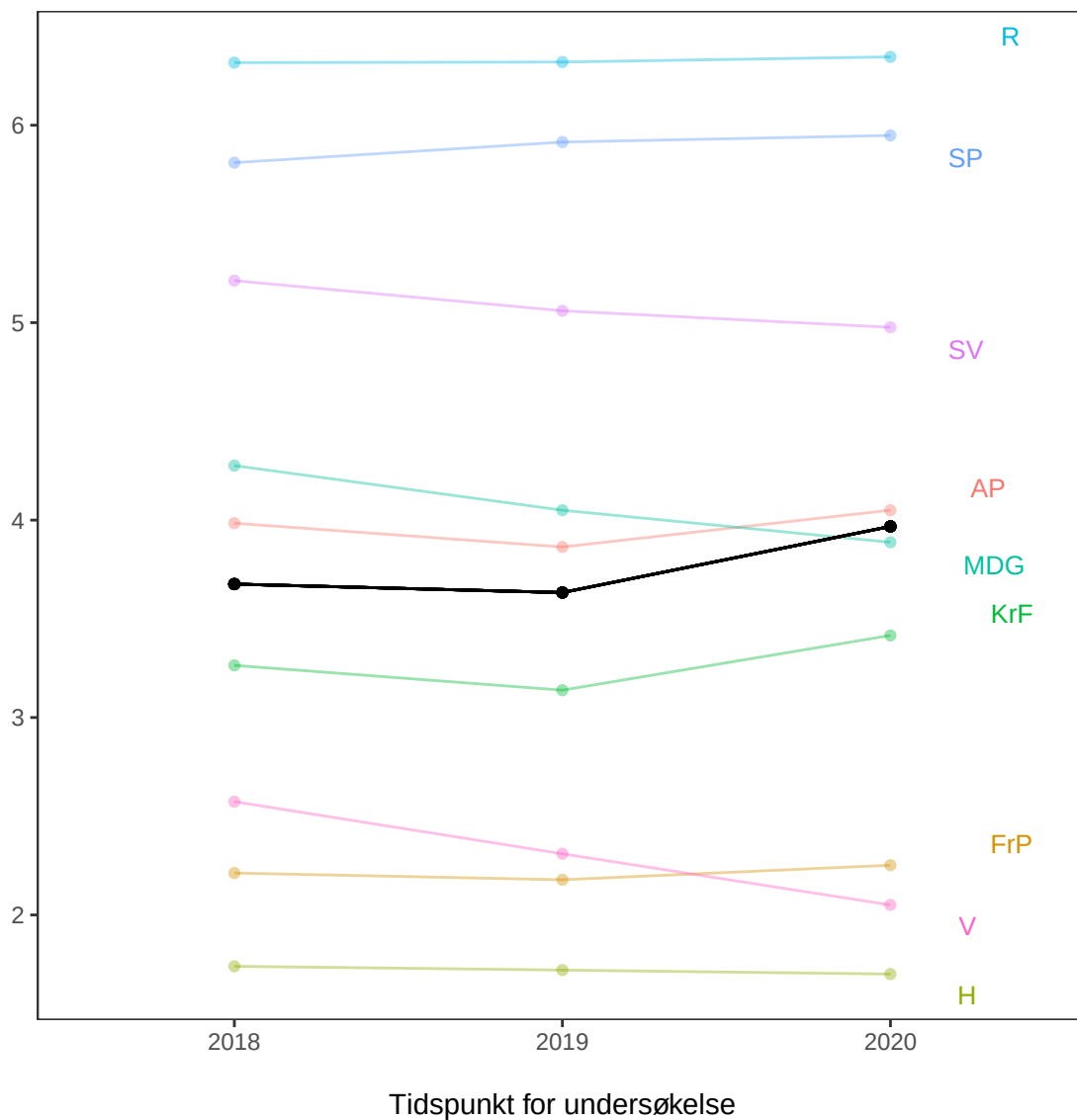
Den svarte linja viser at utvalget i 2020 gjennomsnittlig var *verken enig eller uenig* (4) med påstanden. De har siden 2018 blitt mer uenige i at antall kommuner bør reduseres ytterligere. Dette kan reflektere at en rekke kommunesammenslåinger fant sted siden den første runden i 2018. Representantene fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet de Grønne lå i 2020 nær gjennomsnittet, med at de er *verken enig eller uenig* (4).

Respondentene fra regjeringspartiene Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet (regjeringsparti i runde 1 og 2) var i ulik grad enig med påstanden (2-3). Figuren

viser endringer i KrF og V sine svar i perioden. V gikk fra å være nærmest svaralternativet *noe enig* (3) i 2018, til å være nærmest *enig* (2) i 2020. KrF var gjennomsnittlig mer uenig med påstanden enn de andre tre, og ble mer uenig fra 2019 til 2020.

Respondentene fra Sosialistisk Venstreparti var gjennomsnittlig nærmest svaralternativet *noe uenig* (5) i 2018, men har blitt noe mer enige i påstanden i runde 2 og 3. Rødt og Senterpartiet var *uenig* (6) i alle tre rundene.

Figur 9: Holdninger til kommunesammenslåing, over tid

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 1) 2018, (runde 2) 2019, (runde 3) 2020. Runde 1: $N = 4015$; Runde 2: $N = 2604$; Runde 3: $N = 1914$.

4.4 Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern

Avslutningsvis skal vi ta for oss spørsmål om myndighetene bør motarbeide terrortrusler på tross av at dette kan gå på bekostning av borgeres personvern. Respondentene ble bedt om å svare på hvor enig eller uenig de var i påstanden: «Myndighetene bør innføre flere tiltak for å beskytte borgerne mot potensielle terrortrusler, selv om dette kan gå på bekostning av personvernet» på en syvpunktsskala fra *svært enig* (1) til *svært uenig* (7).

Tabell 8 viser prosentvis svarfordeling av respondenter på alle styringsnivå i runde 3. Det er endel spredning i respondentenes svar. Svaralternativene med størst prosentandeler er *noe enig* (3) og *enig* (2). Få respondenter er *svært enig* (1) eller *svært uenig* (7) i at myndighetene bør innføre flere tiltak for å beskytte mot terrortrusler på bekostning av personvern.

Tabell 8: Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern

Svar	Antall	Prosent
Svært enig	145	3.9
Enig	390	10.4
Noe enig	470	12.5
Verken enig eller uenig	144	3.8
Noe uenig	275	7.3
Uenig	215	5.7
Svært uenig	68	1.8

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 3) 2020. $N = 1707$

Figur 10 presenterer hvordan svarfordelingen har utviklet seg over tid for de ulike politiske partiene. Det er flere interessante aspekter ved figuren. For det første er partiene grupperte i reaksjonene på påstanden. For det andre har alle partiene, med unntak av Rødt og Fremskrittspartiet, en lignende utvikling fra runde 1 i 2018 til runde 3 i 2020. I den andre runden ble partiene gjennomsnittlig mer enige i påstanden, før de i den tredje runden ble mer uenige og avga svar nærmere de fra 2018. Den svarte linja i figuren viser gjennomsnittet. Den illustrer den nevnte utviklingen.

Representantene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti var i 2018 nærmest svaralternativet *verken enig eller uenig* (4), før de i 2019 ble *noe enig* (3) med

påstanden om at terrortrusler bør bekjempes på bekostning av personvern. Fra runde 2 til runde 3 ble de derimot mer uenige igjen. Denne utviklingen er også synlig i svarene fra respondentene fra Høyre, selv om utviklingen ikke er like markant. De er i alle rundene *noe enig* (3) i påstanden.

Rødt, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet de Grønne og Venstre var i 2018 nærmest svaralternativet *noe uenig* (5), men ble i 2019 mer enig i påstanden. R fortsatte denne utviklingen ved at de i runde 3 ble mer enig i påstanden. De tre resterende partiene fulgte derimot gjennomsnittets utvikling, og ble i ulik grad mer uenige med påstanden igjen i 2020.

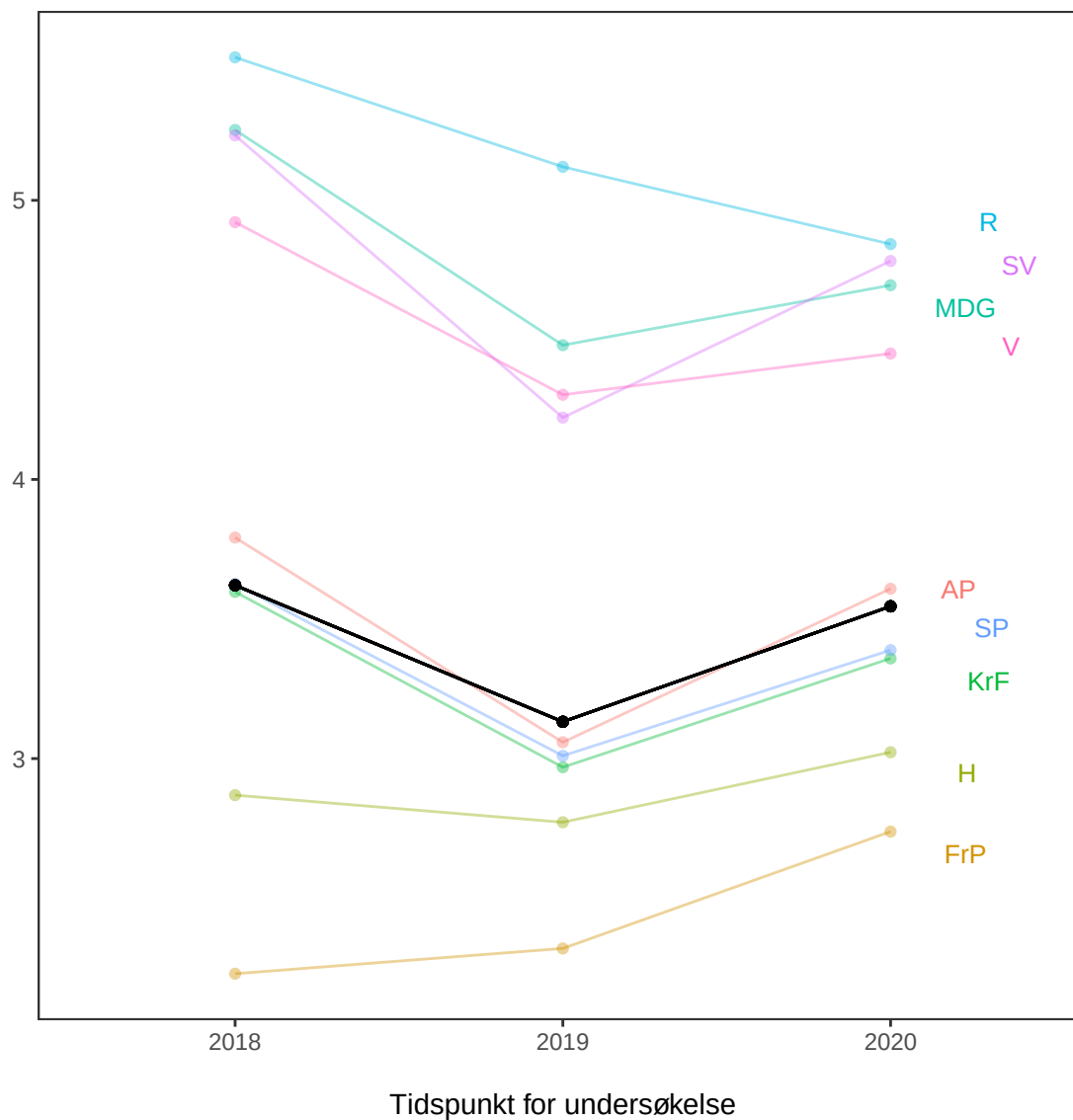
Respondentene fra Fremskrittspartiet var gjennomsnittlig *enige* (2) i at terrortrusler bør bekjempes på bekostning av personvern i 2018. De ble derimot jevnt mer uenige med påstanden, og var i 2020 nærmere svaralternativet *noe enig* (3).

Den gjennomsnittlige endringen fra 2018 til 2019 stabiliserer seg igjen i 2020. Dette kan være en effekt av Cambridge Analytica-skandalen, som inntraff i mars 2018 og spilte seg ut i løpet av året, hvor avisen The Observer avslørte at selskapet hadde brukt informasjon fra 50 millioner Facebook-brukere som angivelig skulle ha hjulpet Donald Trump med å bli valgt.²

I dette formatet kan vi selvsagt ikke bevise en kausal effekt mellom disse, men det blir her listet som en mulig forklaring til at personvern kanskje var lengre frem i representantenes bevissthet og derfor fikk de til å reagere sterkere på denne avveiningen.

²Mer informasjon om saken finnes her: www.theguardian.com

Figur 10: Holdninger til tiltak mot terror på bekostning av personvern, over tid

Note: Kilde: Representantpanelet (runde 1) 2018, (runde 2) 2019, (runde 3) 2020. Runde 1: $N = 3994$; Runde 2: $N = 2594$; Runde 3: $N = 1610$.